

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 18285/2022
22.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Жељко Љубанић и Станко Љубанић, адвокати из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1826/22 од 26.07.2022. године, у седници одржаној 22.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1826/22 од 26.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини П 190/2022 од 31.05.2022. године, ставом 1. изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати укупно износ од 1.500.000,00 динара и то: износ од 200.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због страха јаког интензитета у трајању од 12 сати; износ од 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због страха средњег интензитета у трајању од 12 месеци; износ од 300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због страха благог интензитета у трајању од 12 месеци; износ од 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед трајне повреде угледа и части у малој средини заједно са припадајућом законском затезном каматом на укупан износ накнаде штете почев од 31.05.2022. године, као дана пресуђења па до исплате. Ставом 2. изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати новчани износ по 166.885,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж 1826/22 од 26.07.2022. године, усвојио жалбу тужене и преиначио пресуду Основног суда у Јагодини П 190/2022 од 31.05.2022. године тако да гласи у ставу 1. изреке да се одбија тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавеже тужена да му на име накнаде нематеријалне штете исплати укупно износ од 1.500.000,00 динара и то: износ од 200.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због страха јаког интензитета у трајању од 12 сати; износ од 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због страха средњег интензитета у трајању од 12 месеци; износ од 300.000,00 динара на име накнаде

нематеријалне штете због страха благог интензитета у трајању од 12 месеци; износ од 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед трајне повреде угледа и части у малој средини, заједно са припадајућом законском затезном каматом на укупан износ накнаде штете почев од 31.05.2022. године, као дана пресуђења па до исплате, док је ставом 2. изреке, тужилац обавезан да туженој на име трошкова парничног поступка исплати новчани износ од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је вођен кривични поступак пред Основним судом у Јагодини К 117/19, због извршеног продуженог кривичног дела тешке крађе из члана 204. став 2. у вези става 1. тачка 1. КЗ у саизвршилаштву у вези са чланом 33. КЗ па је, пресудом Основног суда у Јагодини К 117/19 од 29.05.2019. године, тужилац ослобођен оптужбе да је извршио то кривично дело. У периоду од 2007. до 2019. године, када је против њега вођен кривични поступак, тужиоцу је био одузет пасош и није могао да добије уверење да се против њега не води кривични поступак тако да је многе послове због тога пропустио. Тужилац није предлагао доказе нити износио чињенице о томе да је у току кривичног поступка било конкретних пропуста од стране органа тужене у вези са вршењем њихових функција. Вештачењем од стране судског вештака неуропсихијатра утврђено је да је тужилац трпео секундарни страх јаког интензитета од подизања оптужбе за тешко кривично дело па је страх тог интензитета трајао 12 сати. Секундарни страх средњег интензитета постојао је за све време вођења кривичног поступка испољен кроз осећај срамоте, омаловажавања, дискриминације и увређености у трајању од 12 месеци, док је секундарни страх благог интензитета код тужиоца био присутан све време током вођења судског процеса, који се огледао као посебан опрез у ситуацијама у којима тужилац долази у контакт са широм групом људи а испољавао се кроз nelaгоду, узнемиреност и редукцију социјалних контаката.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца усвојио и тужену обавезао да му накнади нематеријалну штету због претрпљеног страха и претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа налазећи да је због дугог вођења кривичног поступка, који је окончан ослобађајућом пресудом, тужиоцу повређене част и углед с обзиром да живи у малој средини, а такође је дошло и до поремећаја међуљудских односа тужиоца и чланова породице, као и поремећаја односа са рођацима, па је првостепени суд закључио да тужилац, иако није био лишен слободе, има право на накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх и повреду части и угледа сходно одредбама чл. 154. и 155. у вези одредбе члана 200. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиоца одбио имајући у виду да тужилац није био лишен слободе нити је указивао на то да је у току кривичног поступка било конкретних пропуста од стране органа тужене у вези са вршењем њихових функција да би евентуално постојала одговорност тужене у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима. По налажењу другостепеног суда, вођење кривичног поступка и доношење ослобађајуће пресуде не представља незаконито поступање органа тужене, па не постоји правни основ за усвајање тужбеног захтева тужиоца у смислу одредбе члана 18. Законика о кривичном поступку, којом је прописано да лице које је неосновано лишено слободе или осуђено за кривично дело има право на накнаду штете од државе и друга права прописана законом.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011... 35/2019), у глави XXV прописује поступак за остваривање права лица неосновано лишеног слободе или неосновано осуђеног тако што у одредби члана 584. прописује која се лица сматрају неосновано лишеним слободе, а у одредби члана 585. ко се сматра неосновано осуђеним лицем, па та лица имају право на накнаду штете и друга законом прописана права.

У конкретном случају, тужилац је лице које је ослобођено од оптужбе да је извршило кривично дело које му је оптужницом стављено на терет, а та одлука кривичног суда није основ за накнаду штете због вођења кривичног поступка. Поступци полицијских органа, јавног тужиоца, истражног судије и судије на претресу у случају постојања основа сумње и основане сумње да је извршено кривично дело, ако су предузети по правилима процедуре коју прописује Закон о унутрашњим пословима и Законик о кривичном поступку, не представљају основ за накнаду материјалне или нематеријалне штете, јер су засновани на закону. То што је кривични поступак, као у конкретном случају, завршен доношењем ослобађајуће пресуде, није разлог за накнаду штете због вођења кривичног поступка, осим у случају постојања конкретних пропуста органа тужене односно противправног поступања које тужилац у овој парници није доказао. Дужина трајања кривичног поступка такође није основ за накнаду штете због незаконитог рада органа тужене у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима, с обзиром да је у време трајања кривичног поступка против тужиоца заштита права на суђење у разумном року и права на накнаду штете настале поводом истог била обезбеђена у складу са одредбом чл. 82, 89. и 99. Закона о Уставном суду („Службени гласник Републике Србије“, бр. 109/07... 18/13) уставном жалбом, а потом одредбом чл. 8а-8б Закона о уређењу судова („Службени гласник Републике Србије“, бр. 116/08... 101/13) и Законом о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015). Одговорност државе, као правног лица за штету коју проузрокује њен орган постоји када је трећем лицу штета проузрокована у вршењу или у вези са вршењем функција државног органа као последица таквог рада органа који се може сматрати прекорачењем, злоупотребом или погрешном применом датих

овлашћења. Орган који поступа у оквиру законског овлашћења није одговоран за штету па пошто су органи тужене у конкретном случају поступали у оквиру законских овлашћења, то нема основа за њену одговорност у смислу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Стога су неосновани ревизијски наводи да је побијаном пресудом погрешно примењено материјално право.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1, члана 154. и члана 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић